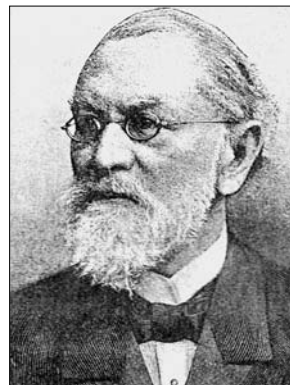

Pringsheim Nathanael (1823-1894)

Założyciel Niemieckiego Towarzystwa Botanicznego

Urodził się 30 listopada 1823 roku we wsi Dobijacz (Dobiatz, Neu Wziesko) koło Olesna (Rosenberg). Początkowo uczęszczał do gimnazjum w Opolu (Oppeln), dokąd przeprowadzili się jego rodzice, później zaś do Friedrichsgymnasium we Wrocławiu, w którym w roku 1843 otrzymał świadectwo dojrzałości. W tym samym roku rozpoczął studia na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Wrocławskiego, gdzie słuchał wykładów filozofii Christlieba Juliusa Braunissa i wykładów botaniki Heinricha Roberta Goepperta. W drugim semestrze na życzenie ojca przeniósł się na Wydział Medyczny, gdzie uczęszczał na wykłady Adolfa Wilhelma Otto i Jana Ewangelisty Purkyniego, który preferował ściśle eksperymentalne metody badawcze, co do pewnego stopnia mogło oddziaływać na późniejszy kierunek pracy naukowej Pringsheima.

Po roku przeniósł się on do Lipska i tam przez kolejne dwa semestry studiował jeszcze medycynę. W tym czasie swoją pracą „Grundzüge der wissenschaftliche Botanik” ogromne wrażenie na studiującej młodzieży wywarł Max Schleiden, który stwierdzał, że kluczem do zrozumienia życia roślin może być wyłącznie badanie roślinnych komórek z pomocą mikroskopu, zaś istotę ich ukształtowania pojąć można wyłącznie poprzez studiowanie ich ewolucji. Pod wpływem pracy Schleidena wielu młodych ludzi rozpoczęło studia botaniczne, nie należy się zatem dziwić, że i Pringsheim, który kupił mikroskop i nauczył się nim samodzielnie posługiwać, dzięki czemu odkrył zupełnie nowy świat przejawów życia roślin, porzucił medycynę, by całkowicie poświęcić się botanice.

Udał się w tym celu do Berlina, gdzie wykladało wielu najwybitniejszych ówczesnych przyrodników takich, jak J. Müller, Ch. Ehrenberg, E. Mitscherlich, G. Magnus, G. Rose, H. Rose i in., i uzyskał tu w kwietniu 1848 roku na podstawie dysertacji „Über den Bau und das Wachstum verdickter Membrantheile in der Samenhaut der Erbse” stopień doktora filozofii. Jakiś czas przebywał następnie w Paryżu, zajmując się badaniami glonów i grzybów, po czym wrócił do Berlina, gdzie w roku 1851 ożenił się z córką polskiego kupca, Henriettą Guradze. W tym samym roku habilitował się na podstawie pracy „Zur Entwicklungsgeschichte der *Achlya proliferata*” i przyjęty został w poczet członków Leopoldyńsko-Karolińskiej Akademii Przyrodników (Matrikel No. 1622), przybierając przydomek „Dutrochet”. Przez kolejne lata pracował niestrudzenie nad zagadnieniami fizjologii roślin, publikował prace o swoich doniosłych odkryciach, zaś w roku 1857 założył „Jahrbuch für wissenschaftliche Botanik”, który redagował do 26 tomu włącznie. Wiele uwagi poświęcał w tym czasie morskim glonom, w związku z czym dla zdobycia materiału badawczego podejmował częste podróże na Helgoland oraz do Bretanii i Prowansji.

W roku 1860 został członkiem Królewskiej Akademii Nauk w Berlinie, a w roku 1864, jako następca Maxa Schleidena, profesorem zwyczajnym botaniki na Uniwersytecie w Jenie. W ciągu czterech lat jego owocnej działalności powstał tam dzięki jego staraniom nowoczesny instytut botaniczny. Wykształcił tam też niewielkie grono wybitnych uczniów, spośród których w roku

1868, gdy ze względu na dolegliwości astmatyczne, które łagodziły jedynie częste wyjazdy na południe Europy, musiał zrezygnować z katedry, jego następcą został Edward Adolf Strasburger, wcześniej docent Szkoły Głównej w Warszawie.

W Berlinie Pringsheim urządził w swym domu laboratorium, w którym pracował nie tylko on sam, ale i kształcący się pod jego kierunkiem studenci i asystenci. W roku 1874 rozpoczął rozległe badania nad chlorofilem i jego związkami z procesami oddychania i asymilacji. Wraz z E. Schulzem w poważnym stopniu przyczynił się do powstania Stacji Biologicznej na Helgolandzie. W roku 1883 założył Deutsche Botanische Gesellschaft, którym kierował do końca swego życia. W listopadzie 1893 roku członkowie założonego przez niego towarzystwa uroczyście obchodzili jego ostatnie, siedemdziesiąte urodziny. Zmarł po krótkiej chorobie 6 października 1894 roku. Jego dzieci przeznaczyły część pozostałego po nim majątku na założenie Muzeum Morza Północnego, które z woli cesarza Wilhelma II przemianowane zostało na Pringsheim Museum. Nazwisko Nathanaela Pringsheima upamiętnione zostało m.in. w rodzajowej nazwie morskich zielenic *Pringsheimia* z rzędu *Ulotrichales*.

Wybrane prace:

- 1852 – Algologischen Mitteilungen. *Flora oder botanische Zeitung*.
- 1854 – Untersuchungen über Bau und Bildung der Pflanzenzelle. *Monatsber. Preuss. Akad. Wiss.*
- 1855 – Über die Befruchtung und Kleimung der Algen und über das Wesen des Zeugungsgactes. *Ibid.*
- 1856 – Untersuchungen über Befruchtung und Generationswechsel der Algen. *Ibid.*
- 1857 – Beiträge zur Physiologie und Systematik der Algen. Morphologie der Oedogonien. *Jb. für wiss. Botanik 1, 1.*
- 1857 – Beiträge zur Physiologie und Systematik der Algen. Die Saprolegnien. *Ibid. 1, 2.*
- 1858 – Die Coleochaeten. *Ibid. 2, 1.*
- 1860 – Nachtrag zur Kritik und Geschichte der Untersuchungen über das Algengeschlecht. *Ibid. 2, 3.*
- 1862 – Beiträge zur Morphologie der Meeresalgen. *Abh. Preuss. Akad. Wiss.*
- 1863 – Zur Morphologie der *Salvinia natans*. *Jb. für wiss. Botanik 3.*
- 1869 – Beobachtungen über die Paarung von Schwärmosporen. *Abh. Preuss. Akad. Wiss.*
- 1871 – Über den Gang der morphologischen Differenzirung in der *Sphacelaria*-Reihe. *Ibid.*
- 1888 – Über die Entstehung der Kalkinkrustation an Süßwasseralgen. *Jb. für wiss. Botanik.*

Źródła:

- Cohn F. 1895. Jber. Schl. Ges. vaterl. Kultur 72. Nekrologe. S. 5-8.
- Wunschmann E. 1907. Allg. Deutsche Biogr. 53. S. 120-124.

Portret z: *Catalogus Illustratus Iconothecae Botanicae Horti Bergiani Stockholmiensis*. Acta Horti Bergiani. Bd. 3. No. 3 Stockholm, 1905.